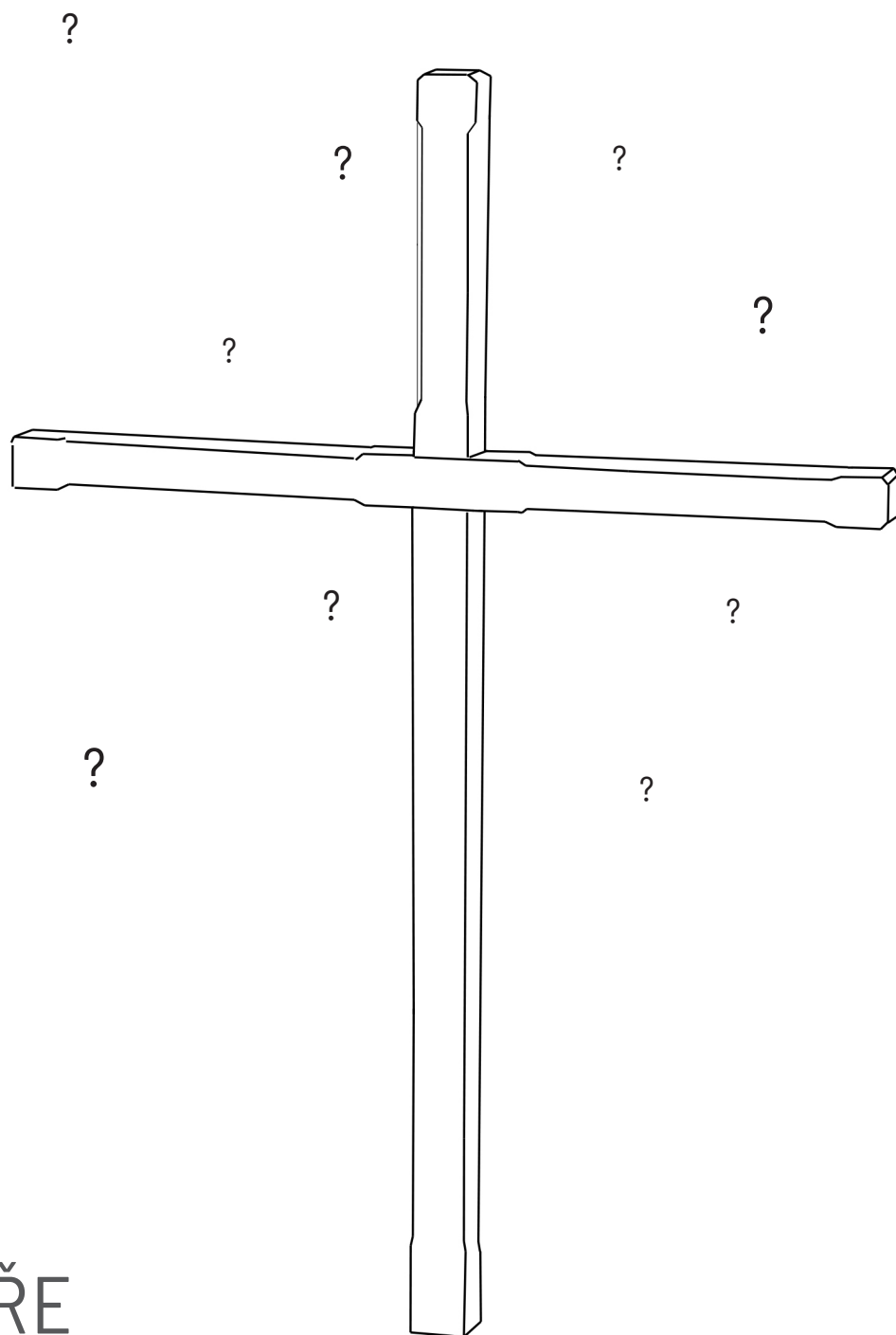

BARBORA BURIANOVÁ

KRAJINA VINOŘE

VIA SANCTA

ATELIÉR SITTA- CHMELOVÁ
FA ČVUT V PRAZE
ZIMNÍ SEMESTR 2020

BARBORA BURIANOVÁ

Studuji krajinářskou architekturu již druhým rokem. Pocházím z Jižní Moravy z města Ivanovice na Hané. Jsem spíše umělecká, zvědává a filozofická duše. Právě tyto mé vlastnosti mě zavedly až na církevní gymnázium, kde mě duchovno oslovilo a stále oslovuje, kamkoli jdu. A stejně tak to bylo s výběrem atelierové semestrální práce, Vinoř - Via Sancta.

Nejenom, že mám s poutěmi zkušenosti a pár z nich jsem i spolupořádala, ale mám k nim i vztah. Což je v tomto případě možná i důležité. Člověk totiž, když přestane na chvíli odsuzovat a zaposlouchá se, začne se zajímat hlouběji a hlouběji nejenom o duchovno, ale i o to, co ho obklopuje, zkrátka o zcela prosté věci, začne si klást otázky. A kdo ví, jednou třeba přijdou i odpovědi...

O MNĚ

ÚVOD

Přes území Vinoře prochází kdysi slavná Via Sancta, jež je lemovaná kapličkami. Dnes je však zanechána svému svobodnému bytí, nebo spíše svému přežívání(?). Kapličky se pomalu rozpadají a mizí v zapomnění. Na místech, kde již kapličky nejsou, se na památku této pouti pokládají kříže s nápisem „Via Sancta Mariana“.

Místní občané historii Svaté poutě respektují, ale již dlouhou dobu si kladou otázky, co s ní, jak ji obnovit, je-li třeba ji obnovit a pokud ano, kudy ji vézt - jestli historickou cestou, nebo jí dát zcela nový obraz.

V tomto semestru má pár z nás možnost se nad tímto problémem v krajině pozastavit a navrhnout možná řešení. Třeba i tímto způsobem lidem zamýšlejícím se nad Viou Sanctou pomůžeme a vnukneme jim nový nápad...

DVĚ SLAVNÉ CESTY PROPLÉTAJÍCÍ SE VINOŘÍ

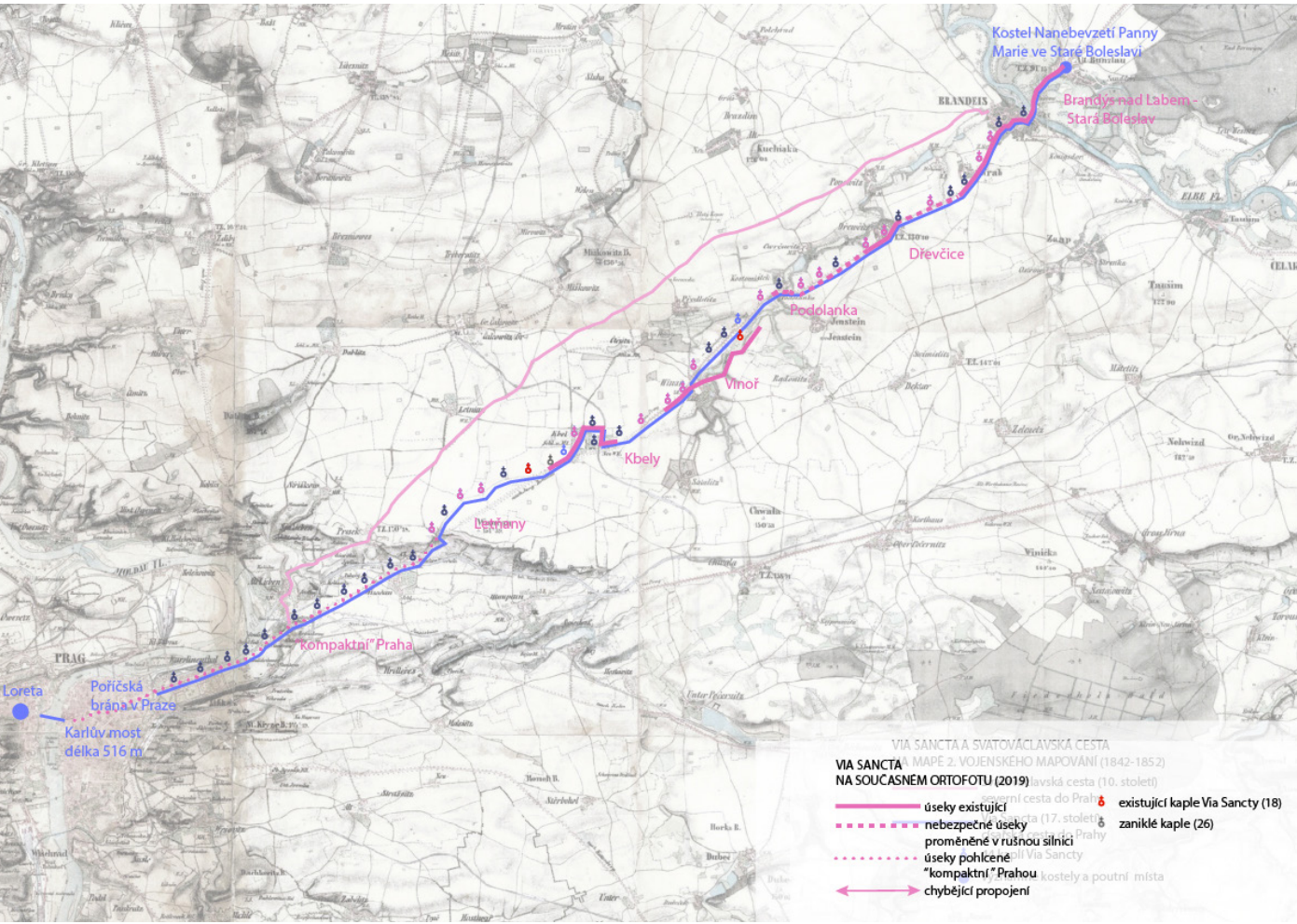
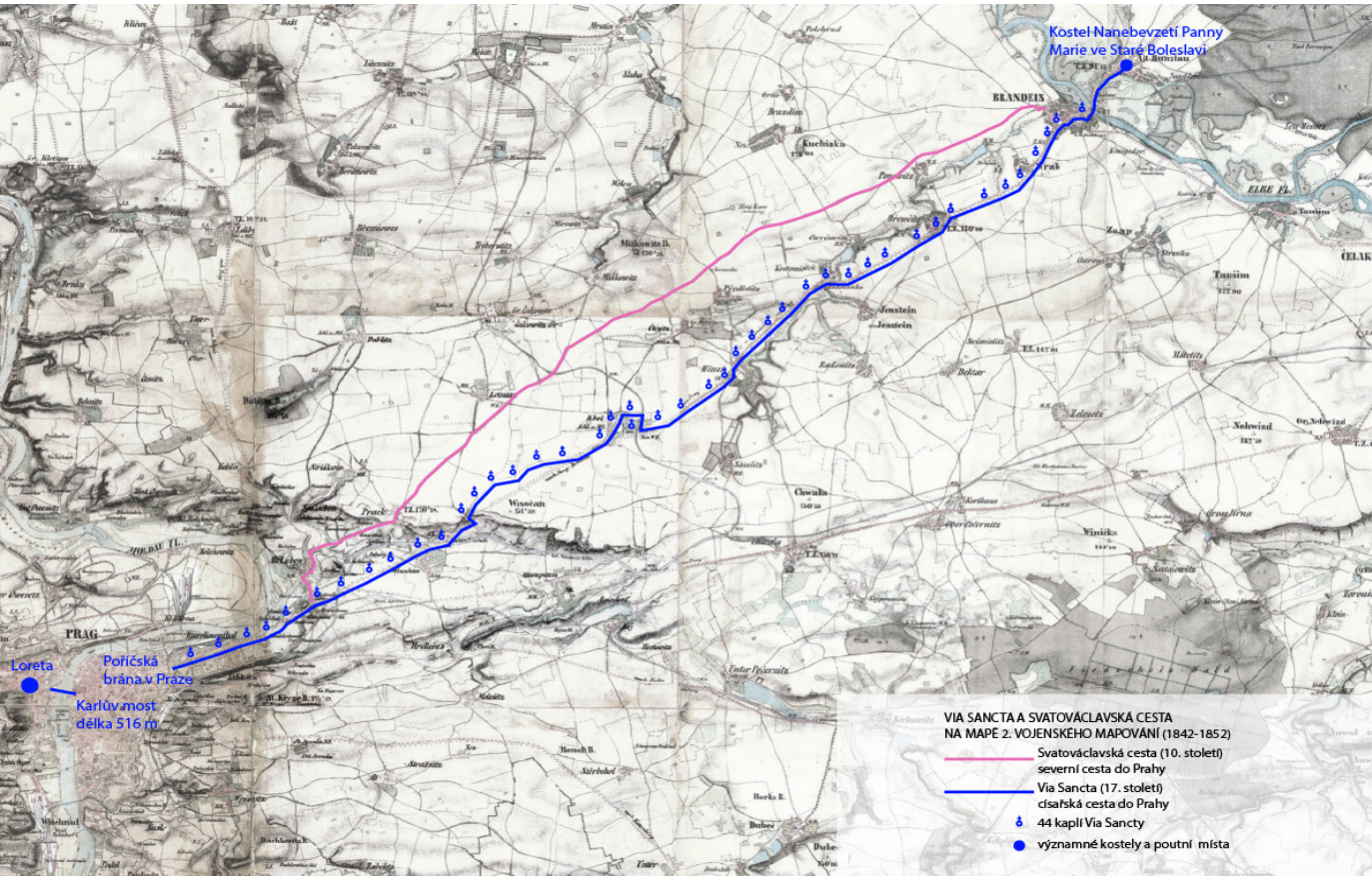
Vinoři procházejí dvě historicky významné poutní stezky. Samotné cesty zde byly od pradávna, tehdy však sloužily lidem spíše k praktickým účelům. Až později lidé cestám dali větší hloubku, *smysl*. Tou první je Svaováclavská cesta a druhou Via Sancta. Často se lidem tyto dvě trasy pletou a splývají v jednu, každá má však svou historii.

SVATOVÁCLAVSKÁ CESTA

Tou starší je Svatováclavská, která vedla ze Staré Boleslavi do Prahy. Její počátky se odkazují na 10. století, kdy po smrti sv. Václava nechal český kníže Boleslav II. přepřavit ostatky svého strýce ze Staré Boleslavi do Prahy. Lidé si později začali každoročně připomínat smrt patrona České země, a pomalu a jistě začala vznikat nová tradice.

VIA SANCTA MARIANA - SVATÁ CESTA

Nicméně naše téma souvisí s Mariánským kultem a to s poutní cestou Via Sancta Mariana vedoucí z Prahy do Staré Boleslavi. Cesta je lemovaná kapličkami. Svatá cesta je mladší, vznikla až v 17. století. Poutníci chodili k českému Palladiu, kovový reliéf Madony s děťátkem, který byl vyhlášen za symbol katolických Čech za vlády Rudolfa II. Již mnohokrát v historii byl obrázek Panenky Marie s děťátkem odzicen, ale i přesto byl vždy znovu navrácen na své správné místo, do kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Staré Boleslavi.

KAPLIČKY

Pozůstatkem této poutní cesty jsou již zmíněné kapličky ze 17. století. Dnes jich zbylo pouhých 18 ze 44. Průměrná vzdálenost mezi kapličkami je 500 m, což odpovídá přibližné délce Karlova mostu. Kaple jsou vysoké 5,3 m, široké 3 m a hluboké 1,1 m.

Stav kaplí v dnešní době nevzkvétá. Ztratily svůj význam a často se nacházejí na místech v ne zcela dobrých podmínkách. Chátrají...

Kaple č. 25, Hornojiřetínská

Kaple č. 14, Jeníkovská

Kaple č. 42, Vyšehradská

Kaple č. 26, Pakenská

Kaple č. 26, Vartenská

Kaple č. 23, Nezamyslická

Kostel Nanebevzetí Panny Marie, Stará Boleslav

O ČEM JSOU POUTĚ?

„Pouť je cesta za účelem návštěvy určitého poutního místa, které má náboženský význam.“

- Wikipedia

Jak nám může napovědět internet, pod názvem **pouť** je myšlena výprava za svatým místem. Účelem poutě není však jen cíl, ale i průběh celé výpravy. Nejenom modlitby, ale i zpěv, radost, jídlo, kooperace, seznamování se, strach, pocity vděčnosti, navrácení se ke starým vzpomínkám, poznávání krajiny a nové kultury jsou součástí putování. To všechno a mnohem více bychom si mohli asociovat pod tímto pojmem...

V dnešní době jsou vyhledávané čím dál častěji. Lidé mají pocit, že na nic nemají čas a jsou v neustálém skluzu, a tak jsou lidmi poutní výpravy chápány jako forma odpočinku a znovunalezení sebe sama.

Krok za krokem...

Před tím, než začnu s analýzováním dané oblasti skrze různé mapy, jdu si místo prozkoumat sama. Mám dobrý orientační smysl takže si vytvářím myšlenkovou mapu skrze zkušenosti s danými místy sama. Má první návštěva Vnoře tedy nebyla vůbec plánovaná, nechala jsem se vést mou již zmíněnou zvědavostí.

První návštěva mě zavedla do ulice U Bakaláře nacházející se poblíž Mladoboleslavské silnice a poblíž rybníků Malá a Velká obůrka. Zde jsem se potkala s pár lidmi a získala spoustu informací. Uvažuje se například o výstavbě nové kapličky přímo na místě, kde kdysi kaplička staré poutní cesty původně stávala – křižovatka, kde se setkává ulice U Bakaláře s ulicí Ke Mlýnku, tam, kde se nachází Hnutí Fokoláre.

Plastika sedící madony s děťátkem na fotce je z doby Baroka. Byla Hnutí fokoláre darována a s ní se právě počítá při výstavbě mariánského sloupu, či kapličky.

S lidmi, s kterými jsem se dostala do kontaktu, jsem pak měla v plánu se znovu setkat, aby má práce byla co nejrealističtější. Hned další týden však došlo k lockdownu a setkání do dnešních dnů nebylo uskutečněno.

Řešit pouhou Viu Sancu v oblasti Vnoře se zdál jako nejlepší nápad. Dlouho jsem však nevěděla, jak celý koncept uchopit a měla jsem neustálé tendence chodit přímo už do úplných detailů – co s kapličkami, jestli jsou důležité, jak koncept spojit s Vnoří a vnořským okolím atd.

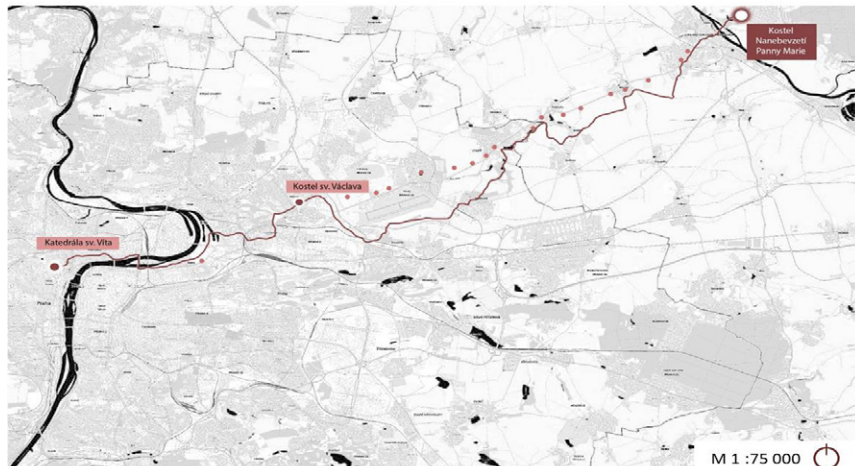
Hledala jsem cestu, ale přitom se úplně ztratila...

Přesunu samotných kapliček jsem se totiž snažila vyhnout, ale zároveň jsem se jich chtěla alespoň *malinko* dotknout. Různě jsem se tedy snažila skloubit starou Vii Sanctu s mou novou.

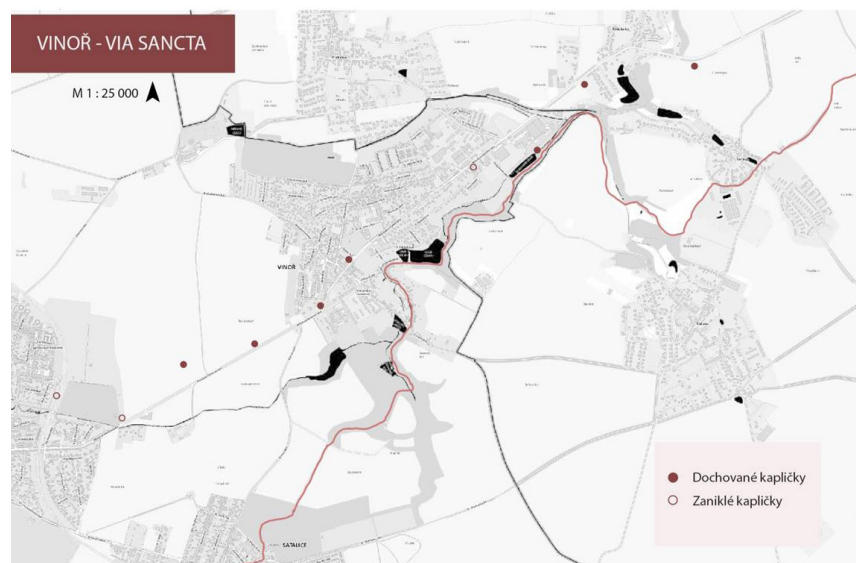
A teď kudy vézt tu SVOU? KDE začít? KDE se bude nacházet cíl?

Ve Staré Boleslavi u kostela Nanebevzetí Panny Marie, či někde na zcela úplně novém místě?

Z důvodu své beznaděje jsem se rozhodla, že si uspořádám sama pro sebe pouť, jako takové hledání a seznamování se s krajinou kolem Víně a dál putovat až do Staré Boleslavi. Bylo to něco málo přes 17 km. Mé putování začalo v Keblicích a pokračovalo dál přes Víně, Jenštejn, Dřevčice, Brandýs nad Labem a následovně došla do Staré Boleslavi, do kostela Nanebevzetí Panny Marie.

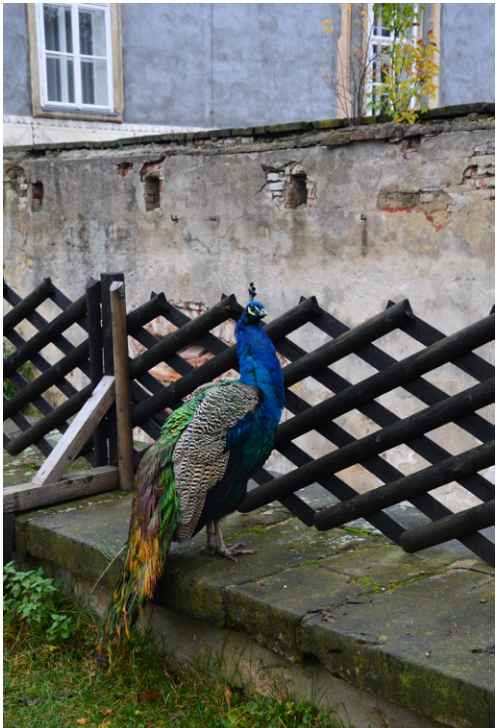
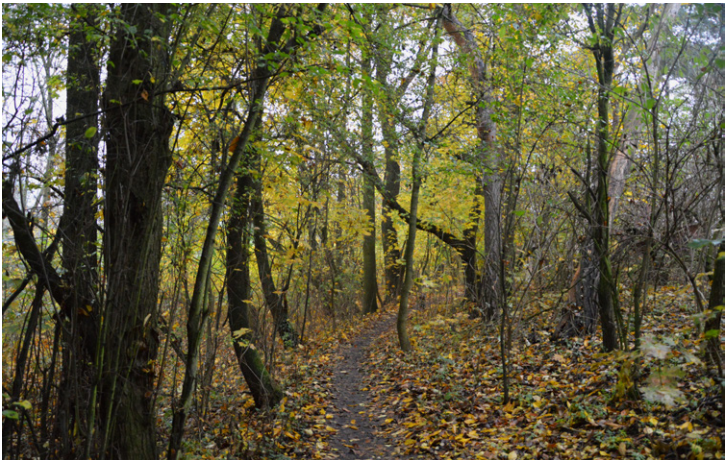
....A s danou cestou, kterou jsem poznala, jsem chtěla pracovat.

Držela jsem se jí z počátku zuby nehty, ale nebyla jsem schopná s ní pracovat, a tak jsem začala hledat znovu...

Respektovat kapličky, zachovat jejich památku
Cestou si ji připomínat(?)
Poznávání České krajiny
Inspirace z historie(?)
Poutnictví
Lidé potřebují z města ven do přírody >>
>> Víně = konec Prahy, konec velkoměsta
Plno studánek v okolí Víně
Pro kapličky nalézt nový smysl bytí

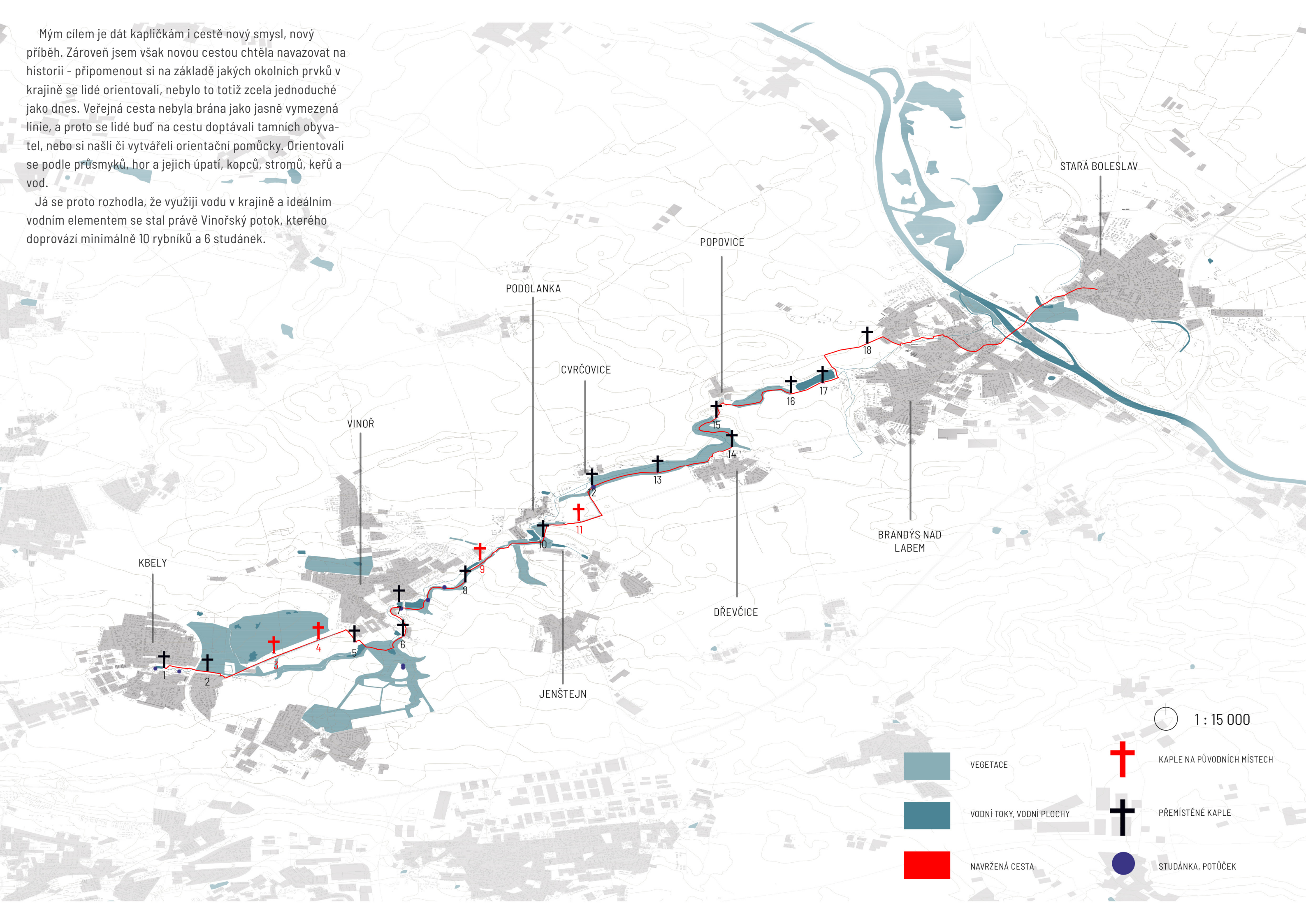
FOTOGRAFIE:

NÁVRH

Mým cílem je dát kapličkám i cestě nový smysl, nový příběh. Zároveň jsem však novou cestou chtěla navazovat na historii - připomenout si na základě jakých okolních prvků v krajině se lidé orientovali, nebylo to totiž zcela jednoduché jako dnes. Veřejná cesta nebyla brána jako jasně vymezená linie, a proto se lidé buď na cestu doptávali tamních obyvatel, nebo si našli či vytvářeli orientační pomůcky. Orientovali se podle průsmyků, hor a jejich úpatí, kopců, stromů, keřů a vod.

Já se proto rozhodla, že využiji vodu v krajině a ideálním vodním elementem se stal právě Vinořský potok, kterého doprovází minimálně 10 rybníků a 6 studánek.

VEGETACE

VODNÍ TOKY, VODNÍ PLOCHY

NAVŘZENÁ CESTA

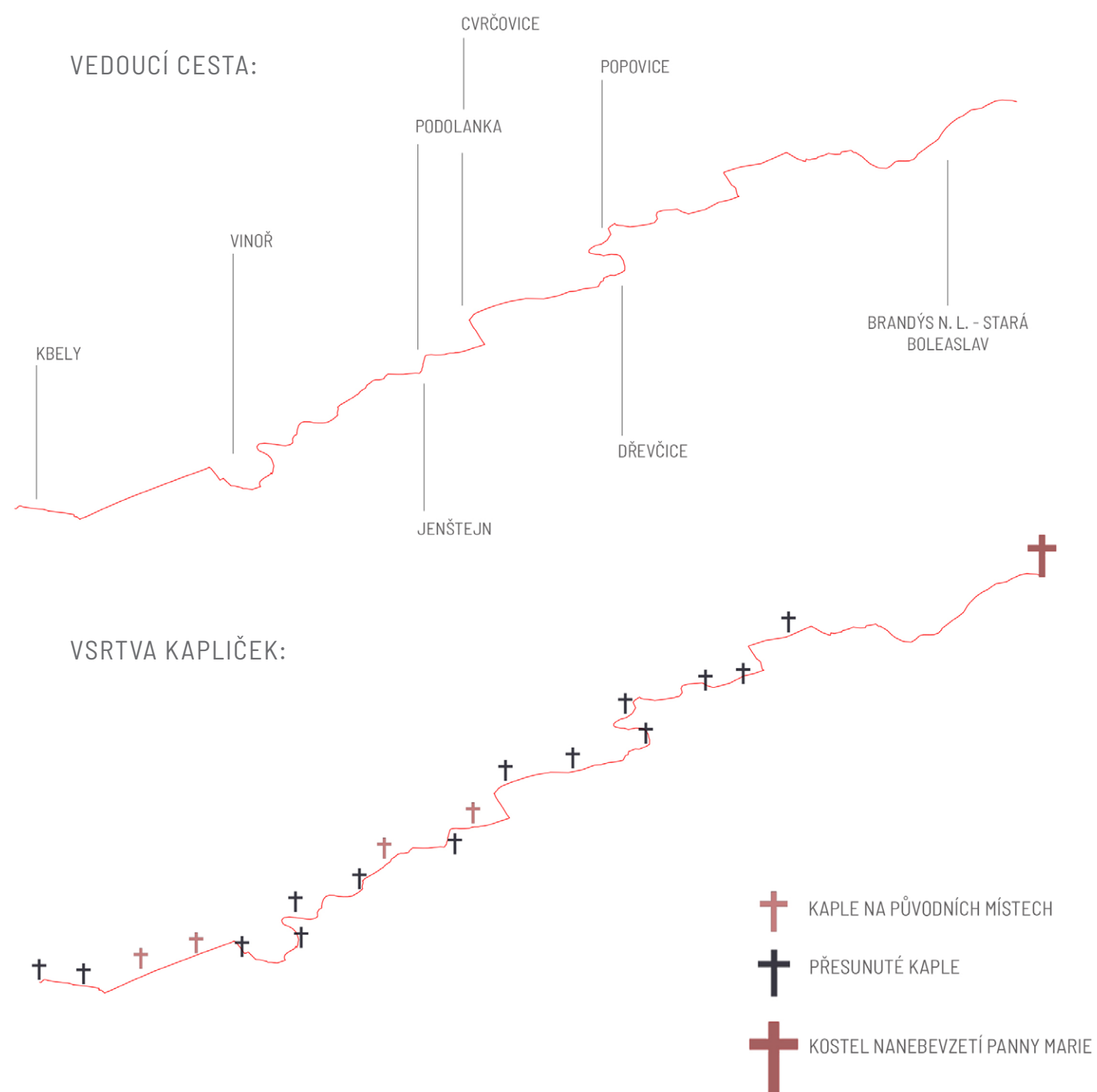
KAPLE NA PŮVODNÍCH MÍSTECH

PŘEMÍSTĚNÉ KAPLE

STUDÁNKA, POTŮČEK

VRSTVA VODNÍCH PRVKŮ:

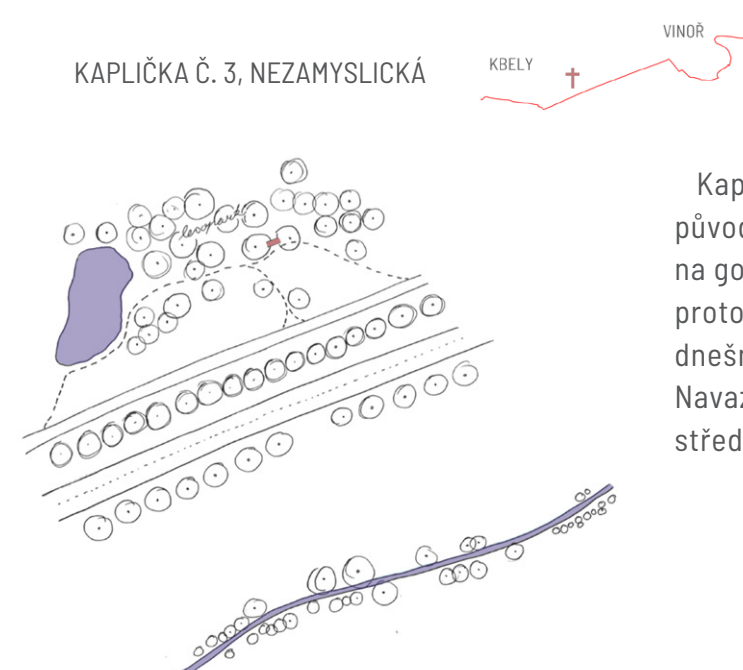

KAPLE A JEJICH OKOLÍ

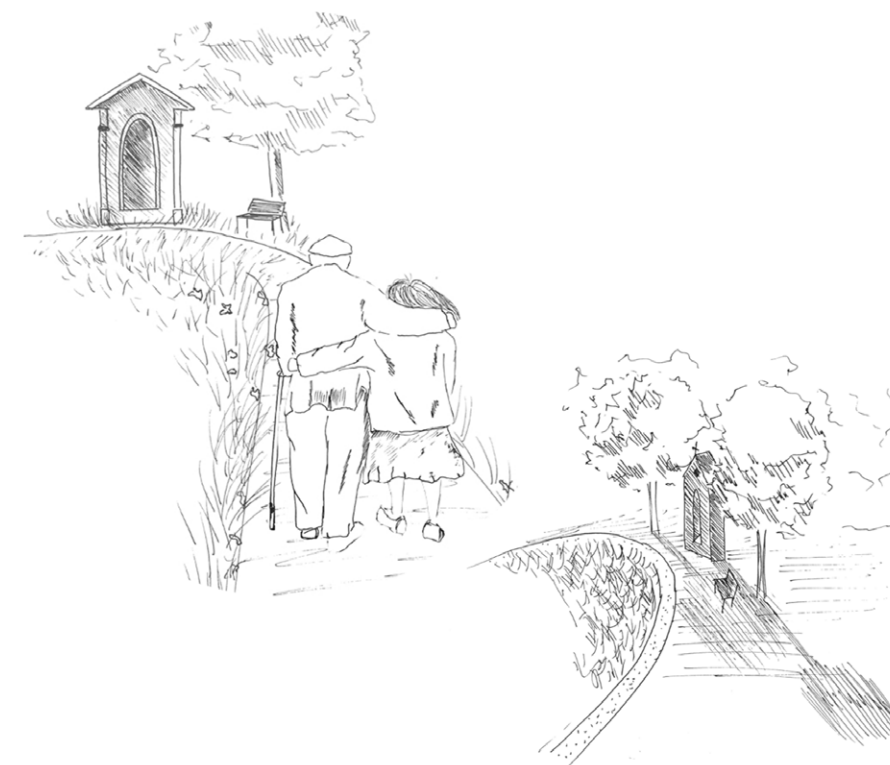
Vzdálenost od Kbelského rybníku ke kostelu Nanebevzetí Panny Marie je to přibližně 16, 5 km. Zasazováním kapliček do měst Brandýs n. L. a Stará Boleslav jsem se chtěla vyvarovat. Proto jsem poslední kapličku dala před začátkem cílových měst. Další věc byla, že jsem chtěla, aby kaplička získala pozornost diváka, a tak jsem se snažila je přesunout tam, kde by je bylo alespoň trochu vidět. Kapličky jsou od sebe vzdáleny 500 - 1 000 m tak, aby to vyšlo na všech zbylých 18 a zároveň, aby jim jejich nové místo svědčilo.

Kapličky jsou často usazeny v přírodě, u pěších cest a cyklostezek, kde je doplňují drobné prvky a mobiliáře. Z časových důvodů jsem se nakonec rozhodla vyzobrazit pouhé 4 z nich.

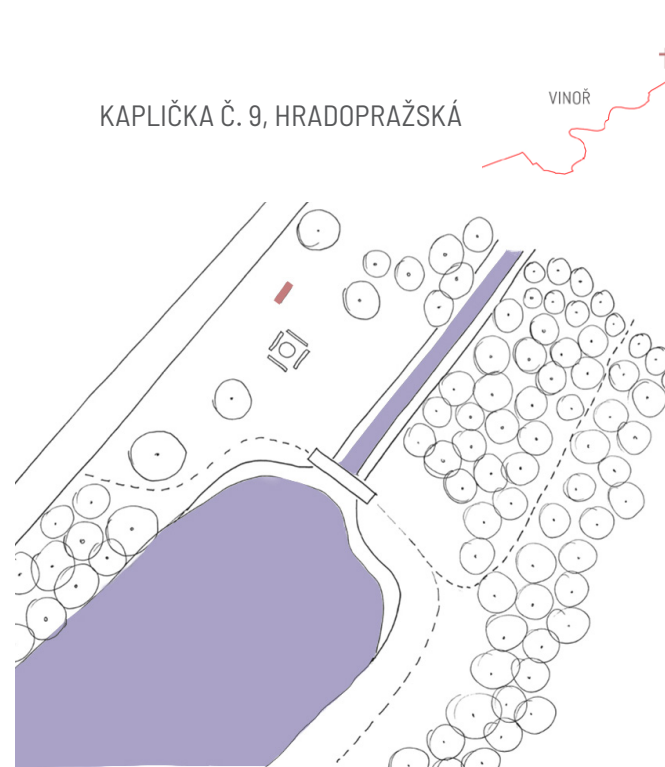
KAPLIČKA Č. 3, NEZAMYSLICKÁ

Kaplička, v původním pořadí 23., stojí na původním místě mezi Kbely a Vínorí. Nachází se na golfovém resortu, který však není v provozu, proto počítám s myšlenkou, že by na místě dnešního golfového hřiště vznikl lesopark. Navazoval by tak na PRALES (= Pražské lesní středisko) a spojoval by Kbely s Vínorí.

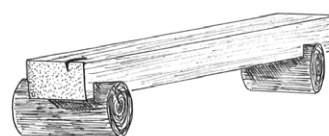
KAPLIČKA Č. 9, HRADOPRAŽSKÁ

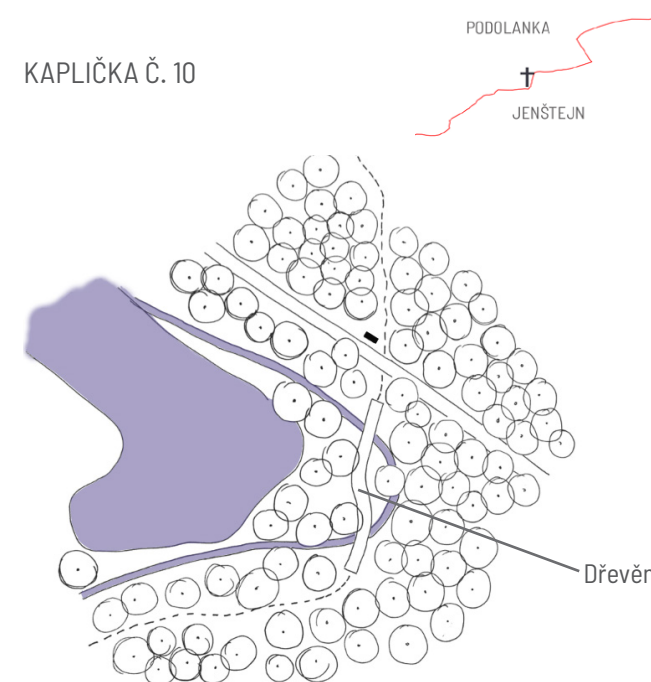
Kaplička, v původním pořadí 28., stojí ve Vnoři na původním místě za dnešním cukrovarem.

Kolem kaple by bylo vytvořeno příjemné místo setkávání se u táboráku - možná i s kytarou v ruce.

Chtěla jsem ponechat místu příjemný vesnický charakter, proto materiál na lavičky bude z přírodního materiálu a posezení bude zcela jednoduchý na zhotovení - ze špalků, přičemž ten nejdelší bude použit jako sedák. Buď ze smrkového dřeva

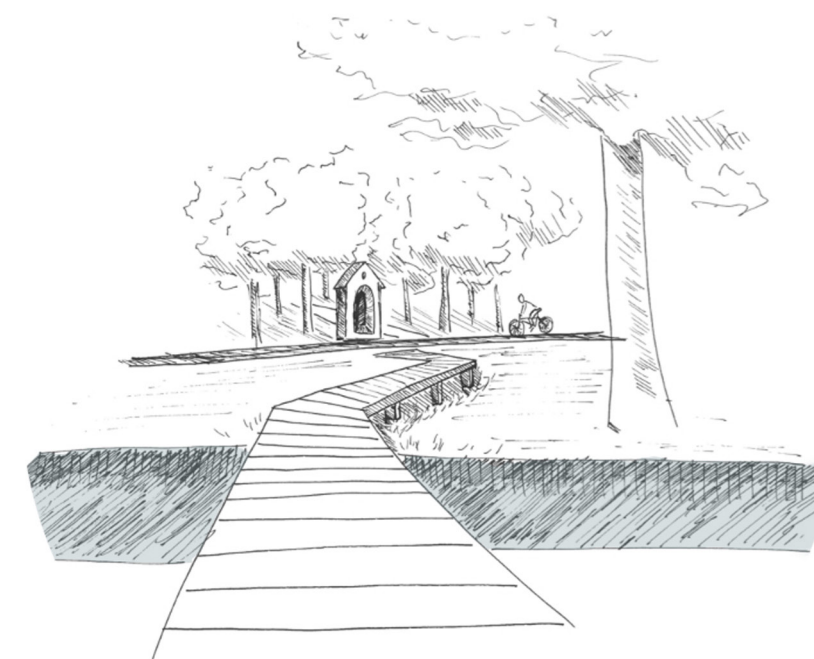

KAPLIČKA Č. 10

Jaká konkrétní kaplička by se k Jenštejnskému rybníku přesunula, není tak důležité. Nacházela by se na křižovatce mezi cyklostezkou a navrženou cestou, která vede do mírného svahu a za lesní pěšinkou navazuje na polní cestu.

U kapličky by se nachzel dřevěný chodník, který by nás dovedl přes Vnořský potok až k cyklostezce. Dřevěný chodník by byl pravděpodobně z bukového či smrkového dřeva.

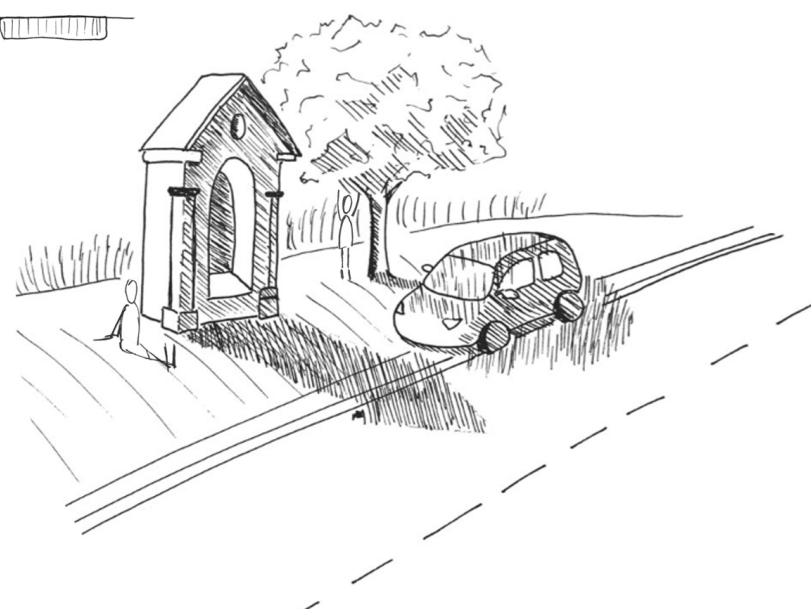
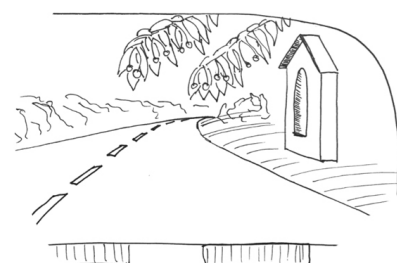
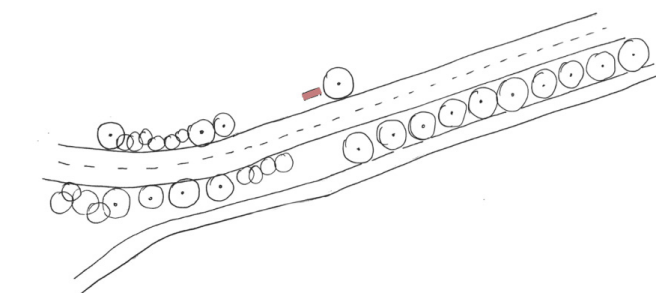

KAPLIČKA Č. 11, ROKYCANSKÁ

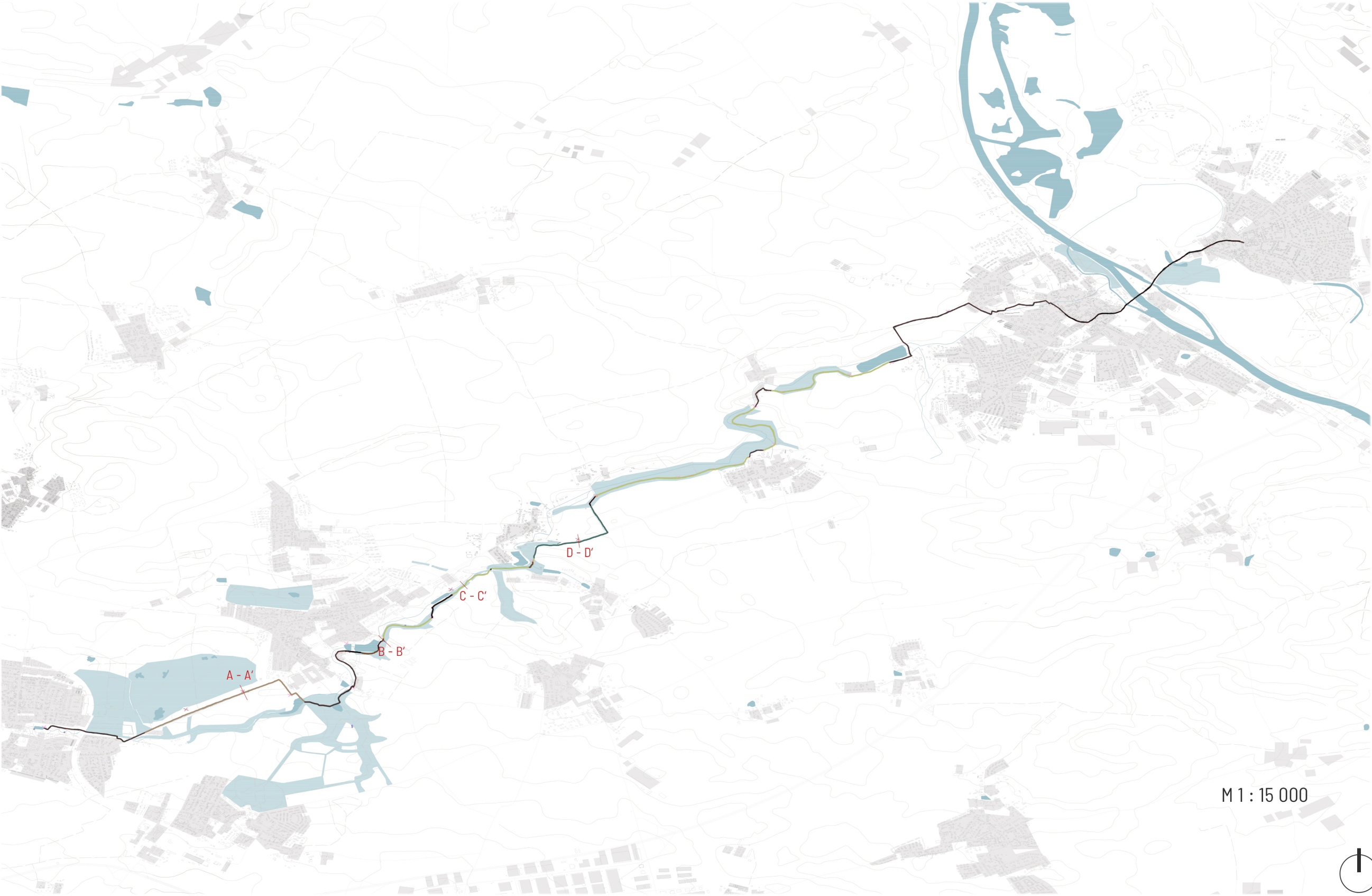

Kaplička, v původním pořadí 32., je u hlavní komunikace vedoucí do Dřevčic zcela opuštěná.

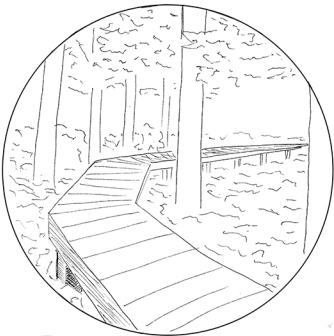
Abych kolemjedučího/kolemjdoucího zaujala, rozhodla jsem se inspirovat Marií Terezií a podél navržené stezky jsem navrhla ovocné stromy, konkrétně třešeň ptačí. Auta si mohou u krajnice zastavit a řidiči, spolujezdci či kolemjdoucí si mohou pochutnat na plodech, popřípadě posedět pod stromem.

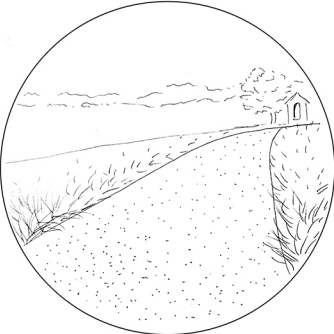
DRUHY CEST:

M 1 : 15 000

Dřevěné
chodníky

Mlatové cesty

Polní cesty

Pěšiny
upravované/
přírodní

Neupravované
cesty, původní
(asfaltové cesty,
chodníky,..)

ŘEZY CEST A JEJICH CHARAKTERISTIKA:

POLNÍ CESTY

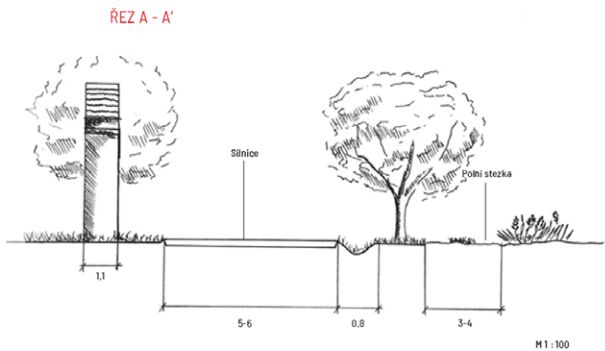
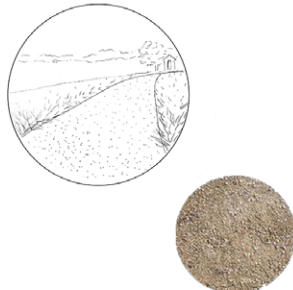
DŘEVĚNNÉ CHODNÍKY
materiál - smrkové/ dubové/
borovicové dřevo

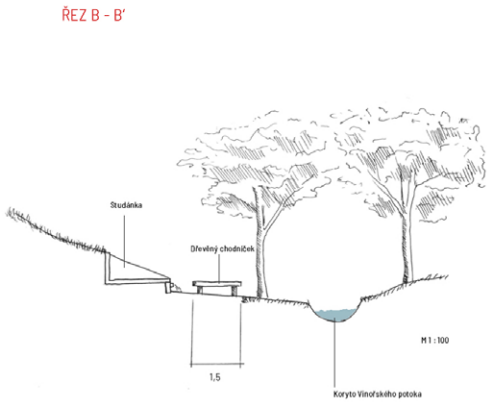
PĚŠINY

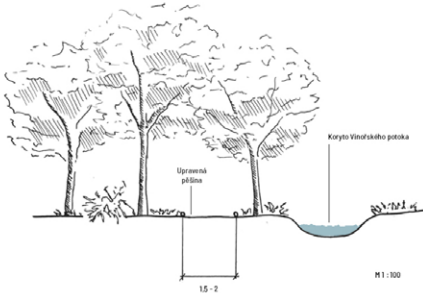
MLATOVÉ CESTY

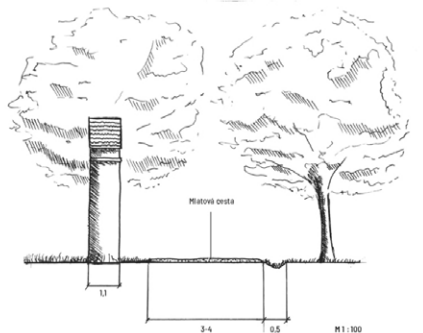
Rokycanská kaplička u Pražské (Mladoboleslavské) silnice

ŘEZ C - C'

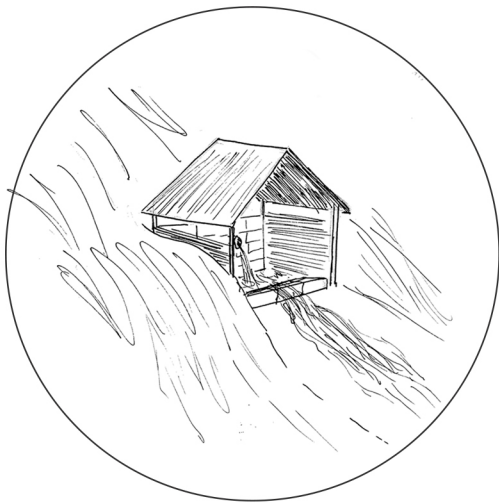
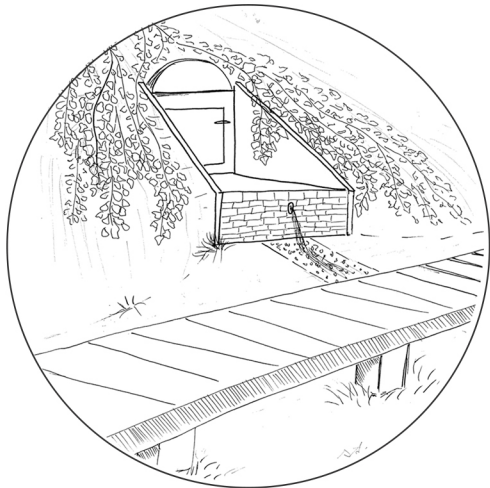

ŘEZ D - D'

Nicovská kaplička u Mladoboleslavské silnice mezi Kbely a Víněří

STUDÁNKY:

STUDÁNKA POD STAVIDLEM

Říká se jí také studánka Pod hrází či V obůrkách. Nachází se ve Víněří u rybníků Malá a Velká Obůrka. Je to zděná stavbička zasazená do svahu s průčelím 128 cm vysokým a 130 cm širokým. Kovová dvířka mají rozměry 63 x 70 cm. Pramen vytéká z kovové trubky a dále stéká do Víněřského potoka.

Můj návrh upravuje prostor u kovové trubky - zpevnění a přesunutí trubky na střed. Strůžku vyčistit a naskládat do prostoru kamínky, které najdeme v okolí. Kameny zde mají filtrační funkci.

DOLNÍ STUDÁNKA

Studánka se nachází ve Víněří v zalesněném mělkém údolí Víněřského potoka.

Pramen vytéká z kovové trubky a dál odtéká do Víněřského potoka. Nevypadá udržovaně, proto jsme navrhla její renovaci.

Boky studánky jsou zpevněny dřevěnými prkny, prostor kolem trubky je zpevněn plochými kameny. Studánka je zastřešená, aby do ní nenapadaly nějaké nečistoty. Před studánkou jsou zanechány kameny, díky kterým je zde zanecháno pod štíškou více vody, která pak stéká do potůčku.

POTENCIONÁLNÍ PŘIROZENÁ VEGETACE:

Černýšová dubohabřina

Hlavními dřevinami jsou dub zimní *Quercus petraea*, dub letní *Quercus robur*, habr *Carpinus betulus*. A k nim se přidávají dřeviny jako lípa srdčitá *Tilia cordata*, javor klen *Acer pseudoplatanus* - ve strmějších svazích, jasan ztepilý *Fraxinus excelsior* a buk lesní *Fagus sylvatica* - ve stinných polohách.

Keřové patro potom tvoří líska obecná *Corylus avellana*, hloh ostrotrnný *Crataegus oxyacantha*, svída krvavá *Cornus sanguinea* aj.

Bylinné patro je druhově bohaté: svízel lesní, jaterník podléška, černýš hajní

Lipová doubrava

Hlavními dřevinami jsou dub zimní *Quercus petraea*, lípa srdčitá *Tilia cordata* - subdominanta, bříza bělokorá *Betula pendula*, habr obecný *Carpinus betulus* aj. V keřovém patře se nejčastěji nacházejí druhy stromového patra. Největší expanzi tu má lípa.

Bylinné patro: lipnice úzkolistá, ostřice bledá, medyněk měkký, třezalka horská, ostřice kulonosná a stinná.

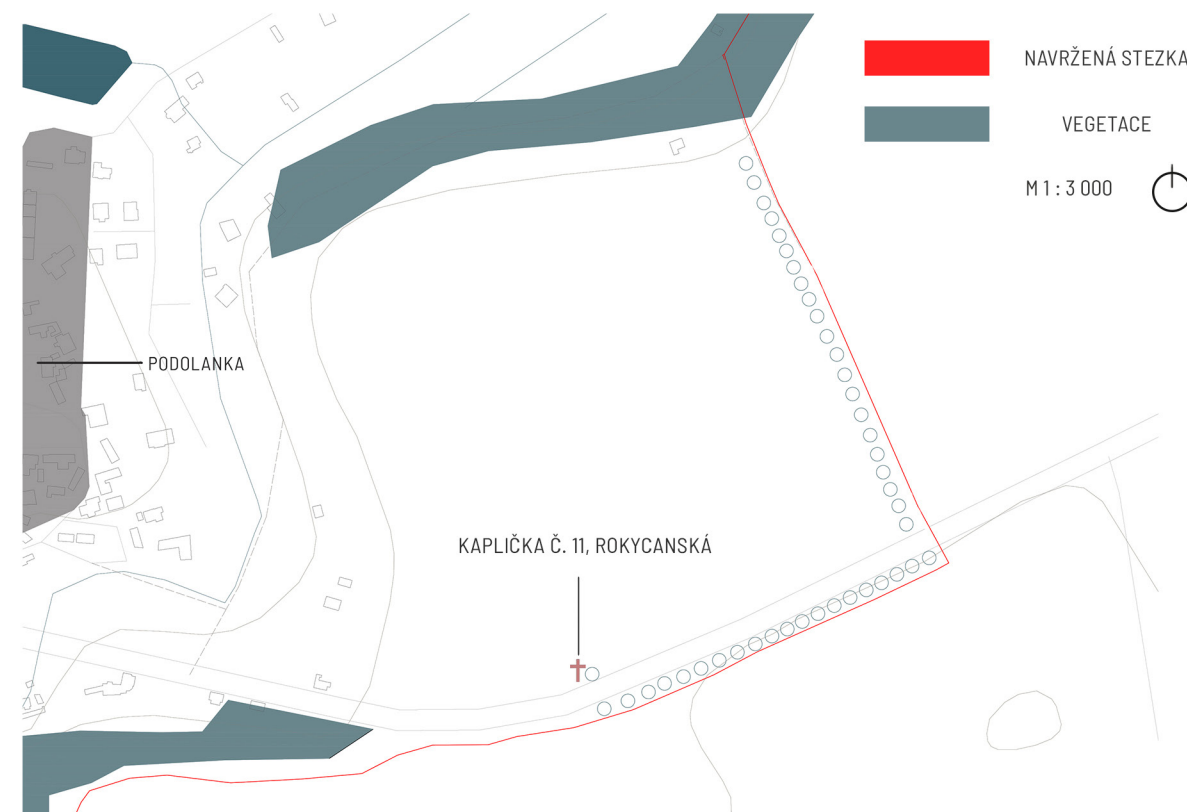
Mochnová doubrava

Ve stromovém patře převládá dub zimní *Quercus petraea*, habr *Carpinus betulus*, jeřáb břek *Sorbus torminalis* a lípa srdčitá *Tilia cordata*. Keřové patro pokrývá 25 % plochy. Ptačí zob obvyklý *Ligustrum vulgare*, růže šípková *Rosa canina* aj.

Bylinné patro bývá dobře vyvinuto: mochna bílá *Potentilla alba*, bukvice lékařská *Betonica officinalis* ostřice horská *Carex montana*...

NAVRŽENÁ VEGETACE:

Třešeň ptačí
Prunus avium

Je krásný kouzelný strom, který roste na slunných místech často na okrajích cest. Roste do výšky až 25 m. V dubnu a květnu má krásně čistou bílou barvu květů a hned po odkvetení plodí své červené plody.

*Dnes není nic, čemu by lidé nevěřili, když se jim to předkládá jako věda.
A nic, čemu by věřili, když se jim to předkládá jako náboženství...*

- František Langer